

НЕПРАВДА

Неправди говоре и пишу од древних времена – можда, од тада, од како је човечанство уопште научило да говори и пише. Шта је она, још увек није јасно. Уопште није лако доћи до сагласности у том питању, тим пре јер се у датом случају спор своди на практичан резултат у перспективи и никада се не води са довољним одмаком “незаинтересованости”. Свако би хтео да се према њему односимо “праведно”, и жали се на “неправду”; свако покушава тако да протумачи праведност, како би одмах постала очевидна отворена неправда према њему. Свако себи даје за право да може “праведно” да просуђује поступке других људи и уопште не примећује да се други не слажу са његовом умишљеном “праведношћу”. Тако се овој проблем изолучује страстима и усложњава предрасудама; цела поколења застрањују у тим предрасудама и, каткад, примећујеш како и сам помен речи “праведност” изазива отрован осмех.

Али, ми се неуморно трудимо сачувати приврженост старој, благородној идеји коју супротстављамо свакој класној борби и свакој неправедној уравниловци; ми смо, такође, чврсто уверени да њој припада велика будућност. Само, како је треба схватити?

Француска револуција је увела, и у наслеђе човечанству предала, штетну предрасуду по којој су људи од рођења, или по природи, “једнаки”. Последично, према њима се треба опходити “уједначено”. Ништа тако не смета решавању нашег проблема, као та предрасуда. Јер, суштина праведности се управо састоји у неједнаком опхођењу према неједнаким људима.

Кад би људи одиста били једнаки, живот би био далеко једноставнији, а праведност би било далеко лакше пронаћи и увести у оптицај. Требало би само рећи: једнаким људима – једнаку судбину; или – свима на равне части. Тада би праведност било могуће одређивати аритметички и постваривати механички; и сви би били задовољни, зато што би постали ништа друго до једнаки атоми који би се, на свој начин, као неке механичке лоптице, једнако кретали унутар и ивицом одређеног душевног устројства. Како је то наивно, просто, ситно! Прошло је сто педесет година; мислило се да је тај површни материјализам одавна преживео свој век. И одједном – раширио се по целој свету.

У ствари, људи су неједнаки и телом, и душом, и духом. Они се рађају суштински различитог пола, са различитим здравственим склопом и снагама, са потпуно различитим назначењима, даровима, инстинктима и жељама. Они стварају неистовредно, припадају различитом духовном нивоу, и са њима (баш из разлога праведности!) ваља поступати различито. У томе се састоје темељ и главна тешкоћа проблема праведности: људи је бесконачна мнозина; сви они су различити; како учинити да свако од њих добије према својој особености? Они нису једнаки – дакле, и опходити се према њима није упутно на једнак начин; напротив – ваља сваки пут делати према њиховој живој својеврсности. Иначе се јавља неправда.

Самим тим, праведност уопште не значи једнакост; она је пре – неједнакост; али, неједнакост примењена на сваки предмет засебно, такорећи “конкретна неједнакост”. Нешто слично следећим захтевима: чувати дете, помагати слабоме, ободрити палого, неговати болеснога; испољити више строгиости према безвољном ленчуги, више поверења према часном човеку, више опрезности према брбљивцу, од даровитог човека оправдано очекивати више, јунаку одати почаст. Праведност је зато – вештина неједнакости и карактеристична је само за благородне душе. Она проистиче из доброг срца, из живог посматрања ствари и појава; она поседује изоштрено осећање реалности; она одбија механички метод; она је интуитивна и сазрцавајућа; она жели да саосећа, индивидуално да приђе свакоме засебитом случају. У њој има нешто уметничко; она се труди да улови у човеку његову суштину, његову својеврсност, и да се према њему постави онако како доликује. Она човека чини деликатним, “социјалним”, дотерују га у ред, упућује на праву меру, нука га ка сажалењу. Праведност је сродна такту, а ближе од свега јој је осећање одговорности. И, ако негде на свету – можда на небесима? – постоји вага свеопште једнакости, која је тачно одмерила неједнакост, онда правда стоји крај те ваге као строга и неподмитљива стража.

Међутим, оно најважније у животу није пронађена праведност, него опште уверење, сигурност да њу искрено желе и часно траже. Ако је у стварности тако, тада се неправда подноси лако, јер је примају као нешто “пролазно” и “прелазно”, и савлађују је приправношћу за самопожртвовање. Тада неправда престаје да буде “опасност”... ■

Иван А. ИЉИН
Из књиге “Пред буктавим загонеткама Господњим”,
Светигора, Цетиње, 2001.

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. март

Православни

- 2. март – Свети великомученик Теодор Тирон
- 9. март – Прво и друго обретење главе светог Јована Крститеља
- 11. март – Теодорова субота

Римокатолички

- 1. март – Пепелница – Чиста сриједна (строги пост) – Почетак коризме
- 5. март – Прва недеља коризме

Јеврејски

- 13. март – Цом Естер – Естерин пост
- 14. март – Пурим
- 15. март – Шушан Пурим

СВЕТИ ВЕЛИКОМУЧЕНИК ТЕОДОР ТИРОН

Тирон значи регрут. Тек што је свети Теодор стигао у војску, у пук мармаритски, у граду Амасији, почео је страшни прогон хришћана под царевима Максимијаном и Максимином. Младић није хтео да крије да је хришћанин па је жестоко кажњен. У тамници се Теодору јави сам Христос и рече му: *Не бој се Теодоре, Ја сам с тобом, не узимај више земаљске хране и пића, јер ћеш бити у другом животу, вечном и непролазном, са мношћом небесима.*

Тада се у тамници појави мноштво анђела који су својим сјајем и белином осветлили тамницу, док су стражари све то у чуду посматрали. Мало затим, свети Теодор је изведен из тамнице и мучен, а потом осуђен на смрт и бачен у огањ 306. године.

Његове мошти налазе се у фрушкогорском манастиру Ново Хопово.

ХРИШЋАНСКИ ПОСТ

Један од најдуготрајнијих хришћанских постова је Велики пост и Недеља страдања Господа Исуса Христа, у народу познат као Ускршњи пост. Ове године почиње 6. марта (21. фебруара) и траје до 23. (10) априла, дакле пуних 48 дана.

Исус Христос је сам постио, говорио о посту и рекао да ће његови ученици постити. Свето писмо сведочи да су апостоли и први хришћани постили, а тако је било кроз сву историју Цркве до данас. Циљ поста је очишћење тела, јачање воље, уздизање душе изнад тела, а више од свега прослављање Бога и поштовање његових светих. Прави пост има две стране – телесну и духовну и састоји се како у уздржању од мрсне хране, тако и у уздржавању од рђавих мисли, жеља и дела, умножавању молитава, добротинастава и вршењу свих еванђелских врлина.